

Val BUTNARU

Val BUTNARU (17 aprilie 1955, în Chișinău), dramaturg și romancier român. După absolvirea Școlii Medii Nr. 32 (actualmente Liceul Teoretic *Iulia Hasdeu*) din Chișinău, urmează Facultatea de Ziaristică a Universității de Stat din Moldova (1980), apoi Cursurile Superioare de Regie de pe lângă Institutul de Artă Cinematografică (VGIK) din Moscova, în clasa lui Emil Loteanu (1987). Stagii în domeniul jurnalismului: la *Radio Europa Liberă* (München, 1993) și la ziarul *Orlando Sentinel* (Orlando, SUA, 1994). Din 1979, este reporter la ziarul *Tinerimea Moldovei*, după care lucrează la *Învățămintul public, Literatura și arta, Orizontul* (ulterior, *Columna*). Redactor-șef adjunct la *Sfatul Țării* (1991-1992). În 1992-1994, este director artistic al Teatrului *Eugène Ionesco*. Corespondent pentru Basarabia la *Radio Europa Liberă* (1992-1996). În 1995, fondează Grupul de Presă *Flux* (GPF). În 1999, fondează *Jurnal de Chișinău*. În 2008, fondează *Jurnal TV*, inițial pe internet, iar din 2010, în eter.

Autor a peste 20 de piese de teatru, montate la Chișinău, București, Iași, Bălți, Botoșani, Cahul, Giurgiu, Sibiu, Constanța. Printre cele mai importante texte dramatice, se numără: *Procedeele de ju-jitsu* (1981); *Apusul de soare se amână* (1982); *La Veneția e cu totul altfel* (1989); *Iosif și amanta sa* (1993); *Saxofonul cu frunze roșii* (1997); *Cum Ecclesiastul discuta cu Proverbele* (1999); *Șase autori în căutarea unui personaj* (2001); *Fotografi și clovni invizibili* (2005); *Avant de mourir* (2007); *Scrisorile pierdute de I.L.C.* (2008). Premiile Ministerului Culturii pentru cea mai bună piesă (1989, 1999), Premiul „Ion Luca Caragiale” al Academiei Române (1993).

În 2010, debutează ca romancier cu *Cartea nomazilor din B.*, urmat de *Negru și Roșu* (2016) și *Misterioasa dispariție a lui Teo Neamțu* (2017).

„În romanul *Cartea nomazilor din B. istoria se scurge dintr-o cupă a vremii în alta, din prezent în trecut și astfel, rotindu-se de câteva ori, se scurge calvarul de câteva veacuri al basarabenilor.*”

Maria Șlehtițchi

CARTIER POPULAR

Val BUTNARU

Trilogia
basarabeană

Roman în trei cărți

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: (021) 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Nobles și pe cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.
E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 022 24 10 00.
E-mail: librariadinhol@cartier.md
Librăria online, shop.cartier.md.
Tel.: 068 555 579. E-mail: vanzari@cartier.md

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu
Lectori: Victor Pânzaru, Valentin Guțu
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehno-redactare: Marina Dării
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Bons Offices

Val Butnaru

TRILOGIA BASARABEANĂ

Ediția I, martie 2018

Romanele din *Trilogia basarabeană* au apărut după cum urmează:

Cartea nomazilor din B., Editura RAO și Prut, 2010;

Negru și Roșu, Editura Litera, 2016;

Misterioasa dispariție a lui Teo Neamțu, Editura Cartier, 2017.

© 2018, Editura Cartier pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Aprobat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale și editat cu contribuția Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Butnaru, Val.

Trilogia basarabeană: Roman în trei cărți/ Val Butnaru; cop.: Vitalie Coroban. –
[Chișinău]: Cartier, 2018 (Tipogr. „Bons Offices”). – 556 p. – (Colecția „Cartier popular”/
coord. de Gheorghe Erizanu, ISBN 978-9975-79-891-4).

500 ex.

ISBN 978-9975-86-265-3.

821.135.1(478)-31

B 97

CARTEA NOMAZILOR DIN B.

1

Președintele se trezi mahmur. Aruncă o privire în oglindă și văzu ceea ce știa că o să vadă: o față buhăită cu pungi umflate, de un violet aprins sub ochi, chiar și semnul din naștere – pata neagră de pe frunte – devenise violet. Oftă din greu și simți cum din gură îi țâșni acreala zilei de ieri impregnată de aburii alcoolului de contrabandă.

„Ce mizerie, se încreți el, și mai e încă și chestiunea cu Solomon.” Solomon și Anghel Rota, zis Îngeru, într-adevăr, ar trebui să fie rezolvați cumva, dar cum? Cu capul vuind și cu sentimentul vinovăției ce-l rodea întotdeauna după orgiile de la Protocol, nu se simți în stare să dibuie nici cea mai vagă idee de împăcare a celor doi.

„Trebuie să recunosc: cheful de aseară nu mi-a produs nicio plăcere, constată el filozofic. Lucru greu de explicat, fiindcă a fost servit coniacul meu preferat.”

De fapt, nimic nu prevestea beția crâncenă de ieri. Solomon a intrat în biroul lui pe la amiază și, chiar dacă vagonul de „Cabernet” mai staționa la Vulturi, i-a spus că la patru se adună cu toții la Protocol să bea o cupă de șampanie pentru viitorul succes în exportul de vinuri, iar cu vagonul de la Vulturi se aranjează, până la urmă, e o chestiune de timp, îl asigurase și Kukuruz.

„Pe la patru?” îl întrebă cu jumătate de voce, dar muți imediat, căci, prin ochelarii cu ramă de metal, îl fixă, necruțătoare, privirea rece a lui Solomon, care, de altfel, ieși în grabă, fără să bage în seamă întrebarea șefului.

„Din nou se va bea multă votcă”, își spuse, lăsând, disperat, capul în palme. Era ora când obișnuia să tragă o fugă la F.F., în „coliba” căruia se refugia ori de câte ori simțea că nu mai poate suporta mutrele consilierilor săi. Numai acolo, în crama pierdută prin pădurea Călăreților, pe malul unui lac plin de pește, își găsea, de fiecare dată, liniștea sufletească pe care nu i-o putea asigura nici măcar mlădioasa Lucia.

„Astăzi ar fi o zi tocmai bună de pescuit, și nu numai de pescuit, dacă te gândești că de la F.F. n-am încă nicio veste în legătură cu bricheta francezului, dar, iată că Solomon...”

Maniera asta a consilierului său de a-i ignora preferințele și de a râde pe seama micilor lui slăbiciuni îl scotea din sărite, dar nu îndrăznea să se revolte. La ce bun? Și, de altfel, ce avea să-i reproșeze? Că, uite, el e cel mai important om din Republică și nu permite să fie tratat în halul acesta? Că el, și numai el, poate stabili ora la care e voie să se bucure sau să se întristeze supușii lui? Solomon i-ar fi râs în față, fixându-l, ca de obicei, cu privirea lui rece de cobră flămândă.

Așadar, la patru. Își imaginează „cupa de șampanie” și pe dată îl copleși un sentiment de neputință, fiindcă știa cum se vor derula lucrurile, minut cu minut, la masa de la Protocol. Știa că se va plictisi de moarte și, oricât de mult ar bea, tot îl vor enerva discuțiile stupide și laudele la adresa talentului de negociator al lui Solomon.

„Am să-l chem pe Anghel Rota. Da, să vină Îngeru” și tresări uimit de propriul curaj.

De fapt, o spuse așa, într-o doară, mai mult pentru a se îmbărbăta, căci, știut lucru, nu înnebunise chiar cu totul! Nu, nu, din povestea asta, din ceea ce intenționa să pună la cale, nu putea ieși nimic bun! Indiscutabil, trebuia să renunțe cât nu era

încă prea târziu! Așa ceva nu se admite! Nu este el genul de om care să încurajeze spectacole de prost-gust!

Dar, în timp ce căuta noi și noi argumente, în fața ochilor îi apăruă ochelarii cu ramă subțire, apoi desluși un râs batjocoritor și văzu aievea, parcă, zâmbetul acela tăios ca o lamă de cuțit, degetul mijlociu apăsând, involuntar, pe butonul roșu.

„Ah, Solomon, ce surpriză te așteaptă!” se frecă bucuros pe mâini, dându-i indicații secretarei să-l sune pe fostul său consilier Anghel Rota și să-i spună să vină la patru.

La urma urmelor, de ce să nu vină? Pe lângă atmosfera de voie bună pe care o putea crea Rota cu glumele lui învățate pe de rost din ultimele pagini ale ziarelor, pe lângă nelipsita-i torbă cu instrumente de suflat, grăsanul mai purta întotdeauna în buzunarele lui largi și câte-o sticlă-două de coniac, adus de contrabandiștii de la Istanbul.

Însoțit de noua sa purtătoare de cuvânt, la patru fix intră în Sala de Protocol și-i văzu adunați în jurul mesei rotunde pe toți consilierii săi. Lipsea doar consilierul în probleme economice.

— Unde-i Kukuruz? întrebă posac.

— A tras o fugă la magazinul din vale să cumpere un kilogram de salam. I s-a părut masa săracă, sări servila Otilia Urițescu.

Bombăni ceva pe sub nas, dar mesajul lui n-a mai ajuns la destinație, și atunci, dorind să grăbească lucrurile, Solomon îi invită pe cei prezenți să se apropie de masa plină de bunătăți tradiționale împrăștiate direct pe paginile ziarului „Rebeliunea”.

— Frumos, n-am ce zice, ați pus votca și salamul pe ziarul lui Raul! Iar slămina ați trântit-o chiar pe pagina a treia, cu „Lista secretă a bolnavilor mental”!

— E o metaforă, îl luminează noua sa purtătoare de cuvânt, firava Lucia. În felul acesta, îl vom umili și mai mult.

„În ce fel?” vru să întrebe, dar, imaginându-și că va trebui să asculte prea multe explicații tembele, renunță să mai continue discuția despre Raul C., cu atât mai mult cu cât, tocmai în acel moment, pe ușă intră Kukuruz și puse salamul pe masă.

— Solomon, unde-i cuțitul? dar citi pe fața acestuia o expresie de aristocrat surghiunit în provincie și dădu a pagubă din mână. Îl tăiem mai târziu.

Și se grăbi să toarne votcă în păhărelele din sticlă subțire. Paharele în cauză erau ceva mai mult decât simple vase pentru băuturi mai tari, ele reprezentau o adevărată mândrie pentru instituție: finețea lor îi îmbia pe funcționarii epuizați de program la grele și îndelungi beții. În plus, mai stimulau și imaginația consilierilor, care inventaseră un joc cât se poate de antrenant și plin de amuzament.

— Propun să servim pentru succesul nostru pe plan internațional. Cele două vagoane de „Cabernet” pe care le vom expedia mâine în lumea mare constituie doar primul pas al viitoarelor noastre victorii! toastă Președintele cu o voce solemnă, dublând, din greșeală sau, poate, cu bună știință, numărul vagoanelor staționate în Vulturi.

Dar amănuntul n-a deranjat pe nimeni și, după ce au ascultat cu atenție discursul, băură unanim, ca la votare, votca din păhăruțele subțiri, înfulecând și câte-o halcă de salam, rupt cu mâinile de Kukuruz.

— Lucia, nu bei cu noi? se întoarse Președintele către noua sa purtătoare. Nu te bucuri de succesele noastre?

Lucia își pironi sfioasă privirea în pământ, apoi, țuguindu-și buzele subțiri, scoase un „hu” voinicesc și răsturnă tăria pe gâtul ei gingaș. De regulă, ea nu bea votcă, dar, dacă insistă șeful, Lucia poate răsturna cinci-șase păhăruțe, nu mai multe... Opt păhăruțe ar fi limita pe care nu și-ar fi permis s-o treacă nici în ruptul capului.

Kukuruz mai turnă un rând și, încetul cu încetul, atmosfera prinse a se destinde. După al treilea pahar, Otilia Urișescu propuse să înceapă tradiționalul concurs „Consilierul de veghe” și toată lumea întâmpină cu mult entuziasm ideea colegei, specialistă în probleme generale. În clipa în care Lucia se pregătea să înceapă

proba, apăru Anghel Rota, sau Îngeru, cum obișnuiau să-i spună prietenii, dar și neprietenii, cherkelit de-a binelea și, bolborosind tradiționala-i urare „Să ne pupe-n fund dușmanii!”, puse pe masă traista cu instrumente și începu să scoțoască în ea.

— Oare, de astă dată, din ce o să ne cânte? întrebă Lucia ușor exaltată, cu un licăr zglobiu în ochi.

Datorită interpretărilor fenomenale la tot felul de obiecte nemuzicale, la prima vedere, își câștigase faima de unul dintre cei mai hαιοși oameni din Republică – tocmai astfel se explică exaltarea tinerei Lucia și starea de suspans care s-a instalat în locație.

Îngeru își plimba mâna butucănoasă prin traistă cu atâta îndârjire, încât se auzea un zăngănit puternic de sticle, ca la cutremur. Scoase, în sfârșit, un șip de „Merlot” golit în ajun, își alungi buzele să sufle în gâtul lung al recipientului străveziu, dar se opri, privindu-i pe consilieri cu un zâmbet fals de prezentator tv ce anunță emisiunea următoare.

— Doina săltăreață cu bocete șuierate în două octave!

Nimeni nu dezlegase încă misterul muzicii lui tulburătoare, nimeni nu găsisese încă răspunsul la întrebarea cum scoate el aceste melodii din sticlele de vin, spumant sau votcă, de aceea admirau cu toții tehnica desăvârșită a fostului consilier. Ce-i drept, niciunul dintre ei nu pricepea nicio iotă în muzică și habar nu avea care e diferența dintre o doină săltăreață simplă și o doină săltăreață cu bocete șuierate în două octave, însă acest detaliu nu-i împiedica să discute aprins despre linia melodică, tehnica interpretativă și alte chestii caracteristice muzicii naționale.

Sensibilizată de melodie și răvășită de emoții, Lucia începu să plângă, fără să conștientizeze că plânsul ei inocent este, de fapt, de natură metafizică, așa cum afirma cu tărie Președintele când, în nopțile sfâșiate de singurătate, se îmbăta ca un muritor de rând. Nu toată lumea însă se bucura de prestația muzicală a lui Rota. Vădite semne de nerăbdare manifesta Kukuruz: cât vor mai sta

încremeniți cu paharul în mână? O expresie plină de aversiune se citea și pe fața lui Solomon; își frământa nervos mâinile și Otilia Urițescu, bătând ușor cu piciorul în tactul muzicii.

„Ceva nu e bine, își spuse ea cu îngrijorare. Simt că se adună nori grei deasupra instituției noastre.”

Intuiția n-o înșela. Primele tunete se auziră imediat ce Solomon își pierdu definitiv răbdarea.

— Ce plictiseală! Când se încheie opera „Paița”? întrebă el după ce Îngeru termină de cântat prima piesă.

Și fiindcă nimeni nu se grăbi să-i răspundă la întrebare, Îngeru scoase din traista lui fermecată încă o sticlă, de astă dată de spumant, golită și aceasta nu cu mult timp înainte de a intra în Sala de Protocol, și începu o nouă melodie.

— Să nu se ironizeze pe seama invitațiilor mei, spuse impersonal, după un moment de ezitare, Președintele, care simțea apropierea conflictului, dar nu avea curajul să-l înfrunte deschis pe urzitor.

Fără să reacționeze la acest schimb de replici, Îngeru duse melodia la bun sfârșit, se apropie de masă cu două sticle de coniac, pe care le pescuise anterior din buzunarele lui imense, le arătă asistenței, precizând, în glumă, că sunt pline, și își turnă în păhăruș.

— Sănătate, domnule Președinte, spuse, fără să-i vadă pe cei din jur. Numai mata înțelege sufletul poporului nostru! Și poporul o să te răsplătească, pentru că din altă parte n-ai de unde aștepta pomană.

Lucia interpretă drept ambiguă urarea lui Îngeru, mai ales i se păru suspectă referirea la răsplată.

„E supărat pe Președinte”, își zise Lucia.

„Ține la mine totuși”, se gândi Președintele.

Ca să estompeze efectele pauzei jenante care surveni după urarea lui Îngeru, Otilia Urițescu îl anunță jovial că s-a dat startul concursului „Consilierul de veghe”.

— Mai țineți minte, domnule Rota, jocul nostru de pe tim-puri?

— Cum să nu? se supără în glumă Îngeru.

— Să înceapă! Să înceapă! strigară în cor consilierii, îndem-nând-o pe purtătoare să-și învingă timiditatea.

Lucia râse înfundat și cochet, își umplu paharul și, acom-paniată de aplauzele colegilor, îl puse pe creștet, încercând să imite un dans lasciv.

— Cu mâinile la spate! Cu mâinile la spate! Să se respecte regulile jocului!

Continuându-și dansul cu paharul de votcă în vârful capului, își duse mâinile la spate, dar, din nefericire, exact în acel moment, păhăruțul lunecă de pe creștet, făcându-se țândări, întâmplare ce i-a amuzat enorm pe consilieri, care, izbuclnind în urale și apla-udând vârtos, îl îndemnară și pe Îngeru să participe la concurs.

— Vreți concurs? îi întrebă cu vocea lui hodorogită.

— Da! răspunseră toți în cor, anticipând o distracție de zile mari.

Cu paharul în mână, îl privi pe fiecare în parte, rânji larg, apoi, brusc, ca la circ, vasul cu coniac dispăru în rășnița lui imensă și, după ce a închis-o, la urechile lor a ajuns gălgăitul tăriei care luneca în gâtlee ca un vagonet în tunel. Pentru o clipă, cei din jur avură impresia că Anghel Rota înghițise nu doar coniacul, dar și paharul. Râzând fals, Președintele aplauda frenetic, urmat de încă vreo doi-trei inși. Solomon, în schimb, își plimba privirea tăioasă de la Îngeru spre Președinte și invers. Paharul a fost scos din gură și pus pe masă cu un aer triumfător.

— Cine ziceai, măi Solomon, că e paiață în casa asta? întrebă apăsător.

În liniștea nesigură ce se lăsase, zâmbetul Președintelui dis-păruse undeva în cerul-gurii. Înghițind în sec, el își băgă mâinile în buzunare și aruncă o privire spre Solomon, care, cu pumnii încleștați la spate, se legăna din călcăie pe vârful degetelor, piro-

nindu-și privirea pe fața puhavă a grăsanului, apoi își turnă un pahar de votcă și, râzând sfidător, îl puse pe creștet. Ducându-și mâinile la spate, începu să danseze frenetic, tropăia și se învârtea ca un bezmetic, stârni chiar aplauze în tabăra admiratorilor săi. După ce-și termină dansul, se întoarse spre Îngeru și-l fixă cu privirea lui șfichiuitoare ca un viscol nemilos din stepa rusească, despre care cânta uneori într-un cerc restrâns de prieteni.

Anghel Rota îi luă paharul de pe cap și repetă trucul: vasul dispăru iar în gura lui imensă. Înghiți tăria și vru să scoată paharul, dar făcu o pauză, zâmbi șmecherește, și, pocnindu-se cu palmele peste genunchi, de parcă ar dansa „cazacioc”, făcu o tură cu gura larg deschisă ca toată lumea să vadă că nu trișează și că păhăruțul se află în continuare strâns cu dinții, acolo, în apropierea gâtlejului lung ca un tunel. Deodată, în acea liniște apăsătoare, se auzi un sunet de sticlă plesnită ce-l făcu pe Președinte să holbeze ochii de uimire: Îngeru sparse cu dinții paharul și scrâșnetul vasului mărunțit străpunse iute toată încăperea. Când se opri la o palmă distanță de adversarul său, maxilarele masive mai continuau să mestece paharul; rânji enigmatic, își umflă bojocii și, absolut neașteptat pentru cei prezenți, îl scuipe pe Solomon. Mânate ca de o furtună în deșert, cioburile și așchiile de sticlă se înfipseră în obrajii lui proaspăt rași, șuvițe subțiri de sânge îi brăzdară fața, înroșindu-i cămașa albă și cravata de un galben suav. Solomon încremeni, de parcă s-ar fi temut că orice mișcare făcută în plus i-ar împlânta cioburile și mai adânc în obrajii lui bine îngrijiți. Într-un sfârșit, se apropie de oglinda din colț și, după ce scoase, meticulos, așchiile înfipse în pielea fină, se îndreptă spre ușă și, plecând, îi aruncă lui Anghel Rota fără a-și întoarce capul:

— Să ții minte, Îngeru: același lucru se va întâmpla și cu mutra ta grasă!

— Ce-ai să-mi faci? Ai să mă pupi în fund?

— În fund, zici? Ce idee grozavă, chiar asta am să fac! O să-ți placă la nebunie, ai să vezi!

— N-am ce-ți face, se încreți Președintele continuând să-și examineze fața buhăită în oglindă. Dacă e să aleg între voi doi, să știi că la Solomon, chiar dacă aș vrea, nu pot renunța nici în ruptul capului – e mai periculos decât tine. Ai să te descurci cumva de unul singur.

Ajuns la Palat, se apropie, cu aceleași gânduri sumbre, de geamul fumuriu ce deschidea o perspectivă largă a bulevardului central.

„Ce-i veni să se dea în spectacol cu paharul cela? și realizează că, de fapt, isprava lui Îngeru îi plăcu. Râca dintre ei doi o să mă ducă la pierzanie. Simt asta. Of, Solomon, Solomon... Numai cu Îngeru și cu F.F. mă simt bine în țara asta, în rest, toți sunt niște...”

Se opri, renunțând să caute cuvântul exact care i-ar defini pe ceilalți, căci zări silueta unei femei zgribulite cu două aripi imense de hârtie: era bătrâna cu pancartele ei pe care și le afixează zilnic, de o jumătate de an, în scuarul de peste drum.

„Nebuna asta n-a mai reușit să-și scoată băiatul de la închi-soare, iar Solomon n-o alungă, ca lumea să creadă că aș fi implicat în arestarea lui”, se gândi și avu senzația că femeia l-a descoperit.

„El e, mă privește, simt!”

În zadar: sticlele fumurii ale Palatului îl ascundeau complet pe bărbatul cărunt, cu fața buhăită, care, tocmai în acel moment, se retrase în grabă în biroul său de la etajul doi, lăsând-o pe femeia zgribulită de frig să se apere nu de frunzele galbene ce cădeau pe spatele-i gârbovit, ci de umbra neagră care o înghițea ca o mlaștină lacomă.

— Mamă, cum ai ajuns aici? se auzi vocea furioasă a lui F.F.

— Să nu te atingi de pancartele mele! răspuse speriată și, zgribulindu-se și mai tare, desfăcu brațele în semn de apărare: știa intențiile fiului ei mai mare, care s-a prefăcut surd și înainta hotărât spre ea.

De statură mijlocie, crăcănat, cu brațe scurte, dar vâjnoase ca de macara, o ridică și o duse pe sus până la mașina parcată pe interzis, căci îi era în cot de poliția rutieră – oricine știa că se bucură de cea mai înaltă protecție. Apoi se-ntoarse și rupse supărat colile de hârtie, pe care, mototolindu-le, le îndesă într-un sac de polietilenă.

— Ce faci, Feodos? Ei l-au băgat pe Leonte la pușcărie, iar tu nu-mi dai voie nici măcar să...

— Cum ai ieșit din subsol? Cine ți-a deschis Poarta?

— N-ai înțeles că, pentru a ieși, n-am nevoie de ajutorul nimănui?

— Maria, zi, Maria ți-a dat drumul? Am s-o omor în bătai, că asta merită femeia mea! Hai, iute în mașină! ordonă F.F. și o împinse brutal înăuntrul „Opel”-ului său rablagit, după care porni în viteză mare și părăsi Capitala cu un sentiment de împăcare sufletească.

Drumul spre pădurea Călăreților îi producea întotdeauna o plăcere ce-i amintea de copilărie. Cu multe gropi, e adevărat, și marcajul spălat de ploii de pe asfaltul văluros, în schimb pădurea, la marginea căreia obișnuia să se oprească și să tragă o gură de aer curat, îl recompensa enigmatic, de fiecare dată, cu noi piese pentru A&O. Ajuns la postul de poliție aflat în paragină, făcu ușor la dreapta și, după intersecția înecată în praful auriu, zări crucifixul culcat la pământ.

„În sfârșit, s-a prăvălit putreziciunea! De mult era timpul.”

Frânând brusc, coborî din „Opel” și, aruncându-și privirile în stânga și în dreapta, apucă răstignirea acoperită cu vopsea albastră scorojită și încercă s-o înghesuie în portbagajul mașinii. Nu încăpea, așa că se văzu nevoit să prindă cu un capăt de sârmă

un braț, iar cu celălalt să lege capacul portbagajului de bara de protecție din spate. Își șterse mâinile cu o cârpă unsuroasă, pe care o păstra împăturită sub bancheta din față, și porni mai departe.

— Crezi că astfel ți se vor ierta mai ușor păcatele?

— Ce vrei, mamă? De ce nu mă lași în pace? Orice aș face, nu-ți pot intra în voie! Despre ce fel de păcate vorbești?

— În loc să duci răstignirea acasă, mai bine a-i repara-o și a-i instala-o la loc.

— Cum s-o repar? Nu vezi că, de putredă ce-i, s-a prăbușit la pământ?

— Dar, Feodos...

— E mai bine s-o las aici și să vină vreun netrebnic să-i dea foc?

— Să vină un netrebnic? Mă tem că acel netrebnic ești chiar tu. Chiar tu vei pune crucifixul pe foc! Dar să ții minte, Feodos: răstignirile nu ard.

— De unde ai mai scos-o și pe asta? Oricum, am salvat-o. Și în A&O, și în viața mea e destul loc și pentru ea.

— Nu-ți pasă ție de răstignire, nici de locul ei în viața ta! Te bucuri că vei avea ce să-i arăți bătrânului cu pată-n frunte! Așa prieteni ai ajuns să ai.

— Știi ce vrei să spui, strigă F.F., dar pe mine nu mă ating aceste vorbe! Dacă vrei să știi, el n-are nicio vină pentru ce i s-a întâmplat lui Leonte.

— Atunci, cine are?

— Solomon. El a dat ordin să fie dus acolo.

— Unde, acolo?

— Acolo, înseamnă acolo, spuse cu ciudă F.F.

— Să nu-l mai primești în casă, fiule! Nu pentru asta ai făcut A&O! Grozavă afacere, n-am ce zice!

— Dar ce pot face, mamă, dacă nimeni nu-i poate sta în cale?

— De ce, Feodos? Explică-mi, de ce?

F.F. își încreți fruntea, gândindu-se cum să-i explice Mamei Elena un lucru atât de simplu. Să-i descrie cum funcționează mecanismele Palatului condus de Președinte, pe care nici el nu le înțelege și, de fapt, nici nu-l interesează cum funcționează? Să-i povestească de Îngeru care pățise și mai rău decât Leonte? Va pricepe ea de ce a durat luni de zile până să fie Îngeru scos de-acolo? Da, da, chiar și atotputernicul Președinte nu știa unde-i dispăruse consilierul cel glumeț! Ce putea să-i explice el, care a evitat mereu să-și pună aceste întrebări și să găsească răspunsuri la ele? Trase aer în piept, dar cuvintele pe care voia să i le spună i-au fost strivite pe buze de zgomotul „Patriot”-ului ce trecu ca săgeata pe alături.

„E Raul”, văzu în retrovizor stopul spart al mașinii, înainte ca luminițele roșii să-i dispară din vedere. A fost la mine. Eh, Marie, Marie...”, scrâșni din dinți și apăsa pe accelerator.

— De ce, Feodos? Explică-mi, de ce?

— Lasă-mă-n pace! Nici chiar noi, cei cu picioarele bine-nfipite în pământ, nu ne dăm seama ce se întâmplă, iar mata, care ești o umbră, vei înțelege?

— Nu sunt o umbră. Am 25 de ani...

— Iar începi? 25 de ani... Gata, am terminat-o cu iluziile optice! Nimeni nu poate întoarce timpul înapoi, asta am să i-o spun și Călugărului, schilodului cu pasărea lui neroadă! Cât ai stat *dincolo*, viața a devenit alta, nu ai idee de cele mai simple lucruri!

Livada de meri se sfârși brusc ca banda unui film ruptă din nepăsarea proiecționistului beat din căminul cultural sătesc și în vale apărură ochiul argintiu al iazului, construcțiile ciudate ale A&O, Nucul Bătrân de la poartă și crama acoperită cu olane roșii. Fără să micșoreze viteza, „Opel”-ul ocoli Nucul Bătrân și se opri chiar în pragul cramei. F.F. ieși din mașină, zbierând cât îl ținea gura: „Marie! Marie, unde ești, rușinea pământului?”, dar în zadar se zbuciuma: soția lui nu se vedea nicăieri. Făcu ocolul

casei, se împiedică de covata de lemn, uitată de-a curmezișul cărării pavate cu piatră de râu, și căzu pe grămada de moloz de alături, stâlcindu-și cotul. Trebuia să se spele de sânge, așa că intră în casă, fără nicio noimă trânti cu zgomot cratițele și ceaunele de pe plită la podea, găsi, în sfârșit, după sobă, o fâșie de pânză maro, se pansă și, precipitat, ieși afară. Își roti privirea cu palma streașină la ochi, dar Maria parcă intrase-n pământ, lucru mai mult decât ciudat, nu avu însă timp să se gândească pe îndelete la ce s-ar fi putut întâmpla cu soția lui, căci, cu o tresărire de inimă, își aminti de Mama Elena rămasă în mașină, se repezi și o găsi în „Opel”, cuminte și absentă la ce se petrecea în jurul ei.

— Hai, Mamă, să plecăm *dincolo*, zise mai potolit și o luă atent de mână.

Mergea înainte cu lampa aprinsă în mâna dreaptă și cu stânga trăgând-o după sine ca pe un copil vinovat. Trecură pe lângă războiul din Piața de Aramă, vopsit în roșu, o luară oblic pe Naiului, pe lângă tuba de alamă, dăruită de colonelul Tutovici, și se opriră în dreptul Porții proptite pe un teren neted, din care cauză arăta de parcă cineva ar fi smuls-o din pereții unei case și ar fi instalat-o apoi aici, într-un câmp deschis. O înconjură de două ori, ca și cum nu-i venea să creadă că anume acolo este intrarea, deși știa foarte bine pe unde se intră. La un moment dat, avu o tresărire. I se păru că cineva îl urmărește și zări în spatele „ZIS”-ului albastru rochia cu floricele verzi a Mariei.

— Maria, tu ești?

Cum nu-i răspunse nimeni, mai aruncă o privire într-o parte și în alta și băgă un chibrit în broască, să deschidă Poarta cu gămălia verde. Ușa de stejar scârțâi ușor și intrară *dincolo*, pomenindu-se înghițiți de întunericul hașurat de flacăra bolnavicioasă a lămpii aurii. Când Mama Elena făcu o vagă tentativă de evadare, îi strânse și mai puternic mâna.

— De data asta, nu fuși nicăieri!

Coborâră atent treptele abrupte și adânci, acoperite de un strat lunecos de mucegai; cu capetele puțin plecate trecură printr-un tunel îngust, numărând pașii mărunți și plutind prin minutele vâscoase ale unui timp încremenit, ajungând, în cele din urmă, să vadă niște căsuțe modeste cu pereții crăpați și ferestre mici, cu vopseaua scorojită, pitite pe-un mal de râu ce spinteca solemn o

nesfârșită câmpie de ciulini. Curând, de după o stâncă, apăru o construcție uriașă asemănătoare cu un stadion înțesat de militari înarmați cu mitraliere care păzeau condamnații la moarte; apoi, intrară în oraș și, după ce traversară câteva străzi aglomerate, se pomeniră pe peronul gării unde staționa un marfar.

Imensele uși de lemn ale vagoanelor erau zăvorâte, locomotiva pufăia gata de plecare, fluierul prelung contopindu-se cu plânsul strident al copiilor, cu strigătele disperate ale femeilor, cu înjurăturile surde ale bărbaților și cu blestemele bătrânilor neputincioși. În acest vacarm infernal, soldați în mantale lungi verificau, nepăsători, zăvoarele ușilor grele.

Când Mama Elena apăru pe peron, militarii, ca la comandă, prinseră a se agita. Fluturându-și armele deasupra capului, cu baionetele îndreptate spre niște dușmani imaginari, porniți la atacul decisiv, patru soldați o încercuiră, gata s-o străpungă ca pe un sac plin cu paie, reflex dobândit în timpul nesfârșitelor exerciții de cantonament. Răsărit ca din pământ, un tinerel cu epoleți de locotenent le ordonă să coboare puștile în repaus.

— Unde ai fost? Ai vrut să evadezi, cățea ușernică ce ești? strigă tinerelul cu pată neagră pe frunte.

— Nu, n-am vrut. Să mă scuzați... L-am căutat pe Dan...

— Pe Dan? Care Dan?

— Soțul meu.

— A, soțul!

— A dispărut și nimeni nu știe unde ar putea fi. Dumneavoastră nu aveți nicio informație în acest sens?

— Informație? În acest sens? Cum să nu! Am una chiar foarte proaspătă. Să-ți arăt unde-l poți găsi?

Naivă și sinceră, femeia dădu afirmativ din cap, privind cu speranță în ochii de cărbune ai ofițerului, care se apropie și, apucând-o cu mâna dreaptă de păr, o trase violent și, pe contra-mișcare, o lovi fără cruțare cu genunchiul în burtă; ea icni surd, căzu pe caldarâm, făcându-se covrig de durere, se rostogoli când

pe-o parte, când pe alta, iar de pe spate i se desprinsese o frunză galbenă, cu zimții ascuțiți și reliefați frumos, ce i se agățase de palton în scuarul din bulevardul central al Capitalei.

F.F. își feri privirea. Nu-i făcea plăcere să revadă scena, despre care a auzit vorbindu-se atâtea, dar refuzând în continuare să creadă. „Se mai exagerează!”

Ce-o fi având în vedere? Cine exagerează? Ofițerul care o lovide în burtă pe mama sa ori Călugăru, care susține că locotenentul e chiar Președintele în tinerețe?

— Păi, știi tu ce aveam să pățesc dacă lipseai de pe listă? tună, aplecându-se deasupra Mamei Elena întinse la pământ, și o plesni de două ori cu dosul palmei peste obraji. Unde este Dan?

— Care Dan? își ridică privirea încețoșată.

— Unde se ascunde soțul tău? râse de răspunsul ei ca de o glumă proastă, insultătoare chiar, și-i mai trase un picior în burtă, dar, văzând-o că nu mișcă, îi făcu semn unuia dintre soldații aflați în preajmă să se apropie. Zece ani, cât ai înhățat, e puțin? Atunci, am să am eu grijă să putreziți cu toții la Canalul Înghețat! Fă ceva cu cățeaua asta! ordonă scurt după ce făcu promisiunea lugubră.

Soldatul își puse jos arma cu baionetă și o ridică pe femeie de subsuori în picioare, dar imediat ce-i dădu drumul, ea, rămasă fără sprijin, se prăbuși iar la pământ. Înfuriat, înjurând de mama focului, o mai ridică o dată. Se clătina, de aceea, fără s-o scape din ochi, dădu să se aplece după armă, dar femeia căzu din nou. Atunci el săltă arma și, fulgerând-o c-o privire scurtă, o lovi cu patul puștii peste gură, umplând-o de sânge.

Se auzi un trosnet ce-i aminti lui F.F. de sunetul oaselor de pui, culese în farfuria cu zeamă, pe care obișnuia să le strivească între dinți ca să scoată măduva dulce ascunsă înăuntru. Nasul și buzele ei se transformară într-o halcă de carne, asemănătoare cu cele expuse în vitrinele strălucitoare ale supermarketurilor din Capitală.

Dezgustat, ofițerul își întoarse capul și chiar făcu un gest de dezaprobare; nu ordonase așa ceva, văzând însă că soldatul a